

Vabariigi Valitsuse korralduse
„Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615
„Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ muutmise“
eelnõu seletuskiri

Natura 2000 on Euroopa Liidu looduskaitsealade võrgustik, mille eesmärgiks on tagada bioloogilise mitmekesisuse kaitse kogu Euroopas.

Tulenevalt inventuuridest ja täpsustunud andmetest ning vajadusest viia Natura 2000 alade piirid ja kaitsekord vastavusse siseriikliku kaitsega, täpsustatakse osade Natura 2000 alade piire ja kaitse-eesmärke. Eelnõu täpsustab 112 loodusala ja 33 linnuala piire ning muudab ühe linnuala ja 66 loodusala kaitse-eesmärke. Muudame Natura alade piire vaid juhtudel, kus nende kaitse alla võtmine on avalikustatud, maaomanikke on kaitsemeetmetest teavitatud ning Vabariigi Valitsus või kliimaminister on need otsusega kinnitanud või juba olemasolev kaitsekord tagab lisatava liigi ja elupaiga kaitse.

Eelnõuga tehtavad täiendavad muudatused aitavad ühtlustada kaitse korraldamist, mis omakorda aitab lahendada Euroopa Komisjoni rikkumismenetlust ja teeb üheselt arusaadavaks keskkonnamõju hindamise, sh Rail Baltiku arendamise keskkonnamõju hindamise. Muudatused aitavad kaitseala valitsejal optimeerida kaitsekorralduslikke kulusid.

Maaomanikele korraldus sisulisi muutusi kaasa ei too, Natura 2000 aladel juba kehtivad eraomanikele samad looduskaitsealade piirangute eest makstavad kompensatsioonid, mis on sätestatud riigisisestele kaitstavatele loodusobjektidele. Kuid Natura 2000 piiride muutmisel jääb Natura 2000 võrgustikust välja 1640 ha, millest eramaid 850 ha.

1. Sissejuhatus

Euroopa Liidu kaitstavate alade võrgustik Natura 2000 on moodustatud kahe direktiivi – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25) loodusliku linnustiku kaitse kohta (edaspidi *linnudirektiiv*) ning EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv*) – alusel. Natura 2000 võrgustik koosneb linnudirektiivi artikli 4 lõigete 1 ja 2 alusel valitud linnualadest ning loodusdirektiivi artikli 3 lõike 1 ja artikli 4 alusel valitud loodusaladest. Natura 2000 võrgustiku loomises osalevad kõik Euroopa Liidu liikmesriigid võrdeliselt sellega, mil määral tema territooriumil leidub loodusdirektiivis nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Natura 2000 võrgustiku eesmärk on säilitada ning ka taastada väärtuslikke ja ohustatud elupaiku, ühtlasi kaitsta ohustatud liike ning nende isendite elupaiku, seega aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele. Lisaks tuleb Natura 2000 ala kaitse-eesmärgiks seada kõik elupaigad ja liigid, mis alal olulisel määral esinevad. Kui need elupaigatüübid ja liigid on kaitstaval loodusobjektidel tuvastatud ja kaitse-eesmärgiks seatud, siis ajakohastatakse ka loodusala kaitse-eesmärgid. Euroopa Komisjoni juhise järgi tuleb Euroopa Liidu liikmesriikidel andmeid ajakohastada vähemalt iga kuue aasta järel. Eesti uuendas viimati andmeid 2017. aastal.

Looduskaitseseaduse § 91 lõike 6 kohaselt kinnitab Vabariigi Valitsus korraldusega Euroopa Komisjonile esitatava Natura 2000 võrgustiku alade loetelu. Esmakordselt kinnitas Vabariigi Valitsus nimetatud loetelu 5. augusti 2004. a korraldusega nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“. Korraldusega kinnitati Eesti Natura 2000 linnu- ja loodusalade nimekiri, loodusalade kaitse-eesmärgid ja ülevaatekaardid. Nimekirja on täiendatud 23. aprilli 2009. a korraldusega nr 148, 16. detsembri 2010. a korraldusega nr 486,

27. veebruari 2015. a korraldusega nr 101 ja 31. märtsi 2017. a korraldusega nr 85. Praegu kehtivas Eesti Natura 2000 alade nimekirjas on 66 linnuala ja 541 loodusala. Loodusalad ja linnualad kattuvad osaliselt või täielikult, seega on Natura 2000 alade pindala kokku Eesti Looduse Infosüsteemi andmetel 1 485 930 ha, millest ligikaudu pool hõlmab merd ja pool maismaad. Eesti maismaaterritooriumist katab Natura 2000 võrgustik 17% (Keskkonnaagentuuri andmeil)¹.

Eesti Natura 2000 alade piisavust hindab Euroopa Komisjon. Euroopa Komisjoni Pilot 8344/16/ENVI kohaselt tuleb mitmel Natura 2000 loodusalal täiendada liikide loetelusid. Liigid, mille kaitseks Eesti peab Natura 2000 võrgustikku alasid juurde määrama, on mardikaline *Xyletinus tremulicola*, männipurelane (*Stephanopachys linearis*) ja teelehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*).

Euroopa Komisjon on algatanud rikkumismenetluse² – Natura 2000 alade kaitse korraldamine – kaitse-eesmärgid ja kaitsemeetmed (rikkumismenetlus 2022/2002). Ühe etteheitena toob Euroopa Komisjon välja, et kõigil Natura 2000 aladel ei ole kaitse-eesmärgid piisavas ulatuses sätestatud või ei lähe need kokku riigisisestes õigusaktides, sh kaitsekorralduskavades ning standardandmebaasis olevate andmetega. Eesti on oma seisukohtades lubanud eesmärgid ja piirid riiklikes kaitsekordades ja Natura 2000 aladel vastavusse viia ning uuendada selleks loodud andmebaasis (standard-andmebaas³).

Lisaks tehakse täiendusi Natura 2000 aladel, mille riigisisene kaitsekord on praeguseks muudetud. Natura 2000 aladel täpsustatakse nii kaitse-eesmärke kui ka välispiire, sh lisatakse hüvitusala (Kaitseväe Keskpõlvügon), et tagada elupaikade ja liikide soodne seisund. Olemasolevate riigisiseste kaitstavate alade laiendused on Natura 2000 alade võrgustikku lisatud ainult juhul, kui nende kaitse alla võtmine on avalikustatud, maaomanikke on kaitsemeetmetest teavitatud ning Vabariigi Valitsus või kliimaminister on need otsusega kinnitanud.

Natura 2000 alasid kaitstakse kui riigisiseseid kaitstavaid loodusobjekte looduskaitse seaduse § 10 lõigete 1 ja 2 kohaselt. Tegevuse kavandamisel ja strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel tuleb keskkonnamõju või keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus hinnata kavandatava tegevuse võimalikku mõju Natura 2000 loodus- ja linnualade kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkuse säilimisele. Keskkonnamõju hindamise õiguslikud alused ja kord on sätestatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses.

Korralduse eelnõu on koostanud Kliimaministeeriumi elurikkuse kaitse osakonna nõunik Eleri Pulk (tel 626 2872, eleri.pulk@kliimaministeerium.ee), Keskkonnaameti looduskaitse planeerimise osakonna töötajad, sh Taavi Tattar (tel 5330 6820, taavi.tattar@keskkonnaamet.ee) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Džein Aunre (tel 626 2927, dzein.aunre@kliimaministeerium.ee). Eelnõu keeleteoimetuse tegi Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeleteoimetaja Aili Sandre (tel 5322 9013, aili.sandre@digijust.ee).

Eelnõukohase korraldusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 redaktsiooni RT III, 04.04.2017, 6. Eelnõu ei ole seotud ühegi teise õigusakti menetlusega.

¹ <https://infoleht.keskkonnainfo.ee/artikkel/1678265564>.

² Euroopa Komisjoni pressiteade:

[https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ET/inf_23_142?](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ET/inf_23_142?fbclid=IwAR2OLpTLNGyWJb68nye_3Vic0c4hIgvfn3TYVcf7DET8BDZiZWRu-_Ayad8)

[fbclid=IwAR2OLpTLNGyWJb68nye_3Vic0c4hIgvfn3TYVcf7DET8BDZiZWRu-_Ayad8.](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ET/inf_23_142?fbclid=IwAR2OLpTLNGyWJb68nye_3Vic0c4hIgvfn3TYVcf7DET8BDZiZWRu-_Ayad8)

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011D0484>.

Natura 2000 võrgustiku muudatused esitatakse Euroopa Komisjonile selleks otstarbeks loodud veebikeskkonna kaudu. Seejärel saadetakse kinnituskiri Eesti alalise esinduse kaudu Euroopa Komisjonile.

2. Eelnõu sisu

Natura 2000 võrgustiku muudatused, sh loodusalade liitmised ning suuremate loodusalade väiksemateks eraldamine, tehakse selleks, et kaitse korraldamiseks oleksid alad selgelt ning kompaktselt piiritletud, ning nendele seatakse üheselt arusaadavad ja mõõdetavad eesmärgid. Selle põhjal saame riigina paremini hinnata Natura 2000 alade eesmärkide kaitse tulemuslikkust. Natura 2000 võrgustiku ja riigisisese kaitsekorra vastavusse viimine aitab kaasa Euroopa Komisjoni rikkumismenetluse⁴ (2022/2002) lahendamisele. Oleme lubanud ühtlustada nii piire kui ka kaitse-eesmärke, st riigisiseseid kaitse-eeskirjad, alapõhised kaitsekorralduskavad ja Natura 2000 standard-andmebaas peavad olema omavahel kooskõlas. Natura 2000 piiride ja eesmärkide vastavusse viimine tegeliku olukorraga lihtsustab oluliselt Natura hindamist keskkonnamõju (strateegilise) hindamise raames. Näiteks omab korralduse muutmise positiivset mõju Rail Balticu arendamisele, kuna riigi planeeritavad muudatused teevad keskkonnamõju hindamise kõigile osalistele selgemaks. Oluline on ka asjaolu, et Eesti ei ole Euroopa Komisjonile esitanud pärast 2017. aastat uuendatud Natura 2000 andmestikku (standard-andmebaasi), mille vajadusele on tähelepanu juhtinud mh Riigikontroll oma aruandes „Loodusväärtuste kaitse ja raied kaitstavates metsades“⁵. Pärast seda, kui Vabariigi Valitsus on korralduse kinnitanud, esitab Kliimaministeerium uuendatud andmed Euroopa Komisjonile, selleks ette nähtud andmevormi alusel⁶.

Eelnõukohase korraldusega muudetakse ühe linnuala ja 66 loodusala kaitse-eesmärke ning täpsustatakse 112 loodusala ja 33 linnuala piire, sh lisatakse Kaitseväe Keskpõlügeni hüvitusala. Euroopa Komisjonile tehakse ettepanek üks loodusala arvata Natura 2000 võrgustikust välja – Öru loodusala. Ekspertide hinnangul on juba algselt, aastal 2004, ala ekslikult arvatud Natura 2000 võrgustikku. Kolm loodusala (Pahtpää, Põdrapao ja Sadrametsa) liidetakse olemasolevate loodusalade koosseisu ning Väinamere loodusalast eraldatakse Matsalu ja Kesselaiu loodusala.

Eelnõukohase korralduse jõustumise järel on Natura 2000 alade pindala kokku 1 511 858 ha, seega suureneb kogupindala 25 932 ha, millest suurem osa paikneb merealal. Natura 2000 linnualad ja loodusalad kattuvad suures osas. Natura 2000 võrgustikus olevate loodusalade kogupindala laieneb 24 066 ha. Linnualade kogupindala laieneb 24 920 ha. Riigisiselt kaitstavaid alasid, mida liidetakse Natura 2000 võrgustikku, on 27 570 ha, millest 20 870 ha jääb merealale. Maismaale jäävast 6700 hektarist on eramaid 1450 ha, millest sihtkaitsevööndites 620 ha ja piiranguvööndites ning hoiualadel 830 ha. Natura 2000 võrgustikust arvatakse välja 1640 ha, millest eramaid on 850 ha.

Korraldusega täpsustatakse kaitse-eesmärke, laiendatakse olemasolevaid alasid ning tehakse piiritäpsustusi 2017. kuni 2023. aastal tehtud kaitstavate loodusobjektide eesmärkide ning piiride muudatuste järgi. Kaitstavaid alasid on muudetud, et tagada elupaikade ja liikide parem kaitse. Inventuuride käigus on liike ja elupaiku juurde leitud või ei ole nende olemasolu enam tuvastatud. Samuti on elupaiku ümber hinnatud looduses toimunud muutuste või elupaikade reaalse olukorra põhjal, mille andmed erinesid varem kasutatud kameraalsetest

⁴ Euroopa Komisjoni pressiteade:

[https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ET/inf_23_142?](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ET/inf_23_142?fbclid=IwAR2OLpTLNGyWJb68nye_3Vic0c4hIgvfn3TYVcf7DET8BDZiZWRu_-Ayad8)

[fbclid=IwAR2OLpTLNGyWJb68nye_3Vic0c4hIgvfn3TYVcf7DET8BDZiZWRu_-Ayad8.](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ET/inf_23_142?fbclid=IwAR2OLpTLNGyWJb68nye_3Vic0c4hIgvfn3TYVcf7DET8BDZiZWRu_-Ayad8)

⁵ <https://www.riigikontroll.ee/DesktopModules/DigiDetail/FileDownloader.aspx?FileId=17202&AuditId=2550>

⁶ Komisjoni rakendusotsus, Natura 2000 alade andmevormi kohta,

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32011D0484.](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32011D0484)

andmetest. Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid alasid muudetakse vaid juhul, kui kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgid või piirimuudatused on Vabariigi Valitsus kinnitanud uue kaitse-eeskirjaga või kui olemasolev kaitsekord tagab lisatava liigi või elupaiga kaitse. Kaitse-eeskirjade seletuskirjad sisaldavad üldjuhul teavet Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärkide muutmise ja piiride korrigeerimise kohta⁷.

Eelnõukohase korraldusega kavandatud Natura 2000 alade muudatused avalikustati ka teatega üleriigilises ajalehes Maaleht, 12.12.2024. a. Teade sisaldas infot, millistel Natura 2000 loodus- ja linnualadel muudetakse kaitse-eesmäärke ning välispiire. Lisaks oli info, kaua kestab avalik väljapanek ja ettepanekute esitamise tähtaeg – kuni 30. detsembrini 2024. Teates oli viide Kliimaministeeriumi kodulehele, kuhu on eelnõuga seotud materjalid tutvumiseks välja pandud. Üleriigilise ajalehe kaudu avalikustamine on piisav, kuna suur osa muudatustest on avalikustatud kaitstavate loodusobjektide kaitse-eeskirjade avalikustamise käigus, koos kaitse-eeskirja menetluse algatamise teate ja hiljem kaitse-eeskirja kätte toimetamisega on menetlusosalistele kätte toimetatud dokumendid, mis sisaldasid teavet Natura 2000 võrgustiku alade muudatuste kohta.

Eelnõukohase korralduse **punkti 1 alapunktiga 1** muudetakse kehtiva korralduse lisa 1 punkti 1 alapunkti 48. Rubina linnualale lisatakse eesmärgiks kaljukotkas. Holdre kaljukotka püsielupaiga moodustamine oli seotud „Kaitsevää keskpõlvülooni riigi eriplaneeringu Natura hindamise“ hüvitusmeetmete kavaga⁸, mille kohaselt tuli Holdre lagesoo võtta riiklikult kaitse alla, ning ala tuleb liita Natura 2000 linnualade võrgustikuga.

Punkti 2 alapunktiga 1 muudetakse kehtiva korralduse lisa 1 punkti 2 alapunkti 17. Allikukivi loodusala (EE0040301) kaitstavate elupaikade loendisse lisatakse soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning jäetakse välja liik tiigilendlane (*Myotis dasycneme*). Allikukivi loodusala on kaitse all Allikukivi maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuulub muuhulgas ka soostuvad ja soo-lehtmetsad, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Loodusala kaitse-eesmärkidest välja arvatav liik tiigilendlane ei ole Allikukivi maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks seatud, sest viimase kahekümne aasta kohta puuduvad leiuandmed. Nimetatud kaitse-eesmärkide muudatused Allikukivi maastikukaitsealal on Vabariigi Valitsus kinnitanud 22.06.2017. a määrusega nr 118 „Allikukivi maastikukaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“. Allikukivi maastikukaitseala määruse seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁹.

Alapunktiga 2 lisatakse Anija loodusala (EE0010109) kaitstavate elupaikade loendisse vanad laialehised metsad (*9020) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Anija loodusala on kaitse all Anija looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad muuhulgas vanad laialehised metsad ning siirdesoo- ja rabametsad. Nimetatud kaitse-eesmärkide muudatused Anija looduskaitsealal on Vabariigi Valitsus kinnitanud 24.11.2022. a määrusega nr 115 „Anija looduskaitseala kaitse-eeskiri“. Muudatuste aluseks oli 2017. a tehtud metsaelupaigatüüpide inventuur. Anija looduskaitseala määruse seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹⁰.

Alapunktiga 3 jäetakse Avaste loodusala (EE0020338) kaitstavate elupaikade loendist välja kadastikud (5130) ja lood (alvarid – 6280*). Avaste loodusalal tehtud elupaigatüüpide inventuuride ning kaitse-eeskirja eelnõu ekspertiisi tulemusena tehti ettepanek kaitse-

⁷ Seletuskirjad on avaldatud Kliimaministeeriumi veebilehel, <https://kliimaministeerium.ee/et/eesmargid-tegevused/looduskaitse/oigusaktid-ja-kaitse-eeskirjad>.

⁸ https://kaitseministeerium.ee/sites/default/files/Planeeringud/lisa_9_20201215_kvkp_natura_hyvitusmeetmete_kava.pdf.

⁹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3376>.

¹⁰ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3374>.

eesmärkide korrigeerimiseks. Täpsustatud andmete alusel ei ole Avaste loodusala kadastike (5130) ja loopealsete (6280*) elupaigatüüpe. Nimetatud elupaigatüübid on varem ekslikult määratud. Eespool nimetatud elupaigatüüpide asemel on osaliselt elupaigatüübid vanad loodusemetsad (9010*) ning kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), mis on juba Avaste loodusala kaitse-eesmärgiks. Avaste loodusala on kaitse all Avaste looduskaitsealana. Nimetatud muudatused Avaste looduskaitsealal on Vabariigi Valitsus kinnitanud 24.04.2017. a määrusega nr 77 „Avaste looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“. Avaste looduskaitseala määruse seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹¹.

Alapunktiga 4 lisatakse Haavakannu loodusala (EE0060207) kaitstavate elupaikade loendisse kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210) ja vanad loodusemetsad (*9010) ning jäetakse välja elupaik okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) ja liik harilik lendorav (*Pteromys volans**). Haavakannu loodusala ei ole registreeritud ühtegi lendorava pesapuud. Leiukoht oli viimati asustatud 1998. aastal. Leiukohta kontrolliti 2015., 2017., 2018., 2019., 2020. ja 2021. aastal ning lendoravat alalt ei leitud. Lendorava levimine Haavakannu loodusalale ei ole tõenäoline, sest asustatud leiukoha ja loodusala vahele jäävad lendoravale läbimatud põllumajandusmaastikud. Haavakannu loodusala on kaitse all Haavakannu looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad muuhulgas ka kuivad niidud lubjarikkal mullal ja vanad loodusemetsad, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Elupaik okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) on algselt ekslikult määratud. Alal puuduvad need pinnavormid ja ka täiendavad metsainventuurid (2009. ja 2015. a) ei ole sellist elupaigatüüpi määranud. Nimetatud kaitse-eesmärkide muudatused Haavakannu looduskaitsealal on Vabariigi Valitsus kinnitanud 13.12.2018. a määrusega nr 118 „Haavakannu looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“. Haavakannu looduskaitseala määruse seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹².

Alapunktiga 5 lisatakse Jalgsema loodusala (EE0060112) kaitstavate elupaikade loendisse kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210) ja niiskuslembesed kõrgrohustud (6430). Eesmärkidest jäetakse välja liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), sest see on varem ekslikult määratud (kameraalse hinnangu alusel). Ka viimase, 2015. a inventuuri andmetel seda elupaika alal ei leidu. Jalgsema loodusala on kaitse all Jalgsema hoiualana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad muuhulgas ka kuivad niidud lubjarikkal mullal ja niiskuslembesed kõrgrohustud. Nimetatud kaitse-eesmärkide muudatused Jalgsema hoiualal on Vabariigi Valitsus kinnitanud 04.10.2018. a määrusega nr 94 „Vabariigi Valitsuse 8. septembri 2005. a määruse nr 234 „Hoiualade kaitse alla võtmine Järva maakonnas“ muutmine“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹³.

Alapunktiga 6 lisatakse Jõuga loodusala (EE0070119) kaitstavate elupaikade loendisse rohunditerikkad kuusikud (9050) ja jäetakse eesmärkide hulgast välja siirdesoo- ja rabametsad (91D0*). Rohunditerikkad kuusikud kaardistati alal 2023. aasta metsaelupaikade inventuuri käigus, mis oli varem ekslikult kaardistatud vanade loodusemetsadena (9010*). Siirdesoo- ja rabametsi uute inventuuride alusel loodusala ei leidu, kuna puuduvad selle määramise eelduseks olevad enam kui 30 cm sügavuse turbalasundiga metsa-alad. Jõuga loodusala on kaitse all Alutaguse rahvuspargi koosseisus, mille kaitse-eesmärgiks on seatud rohunditerikkad kuusikud, seega tagab kehtiv kaitsekord lisatavate elupaikade kaitse.

Alapunktiga 7 jäetakse Kaarmise loodusala (EE0040410) kaitstavate elupaikade loendist välja puisniidud (*6530). Kaarmise loodusala on kaitse all Kaarmise-Jõempa

¹¹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3387>.

¹² <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3405>.

¹³ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FHoiualad&openfile=3359>.

looduskaitsealana. Puisniidud on Kaarmise-Jõempa looduskaitseala kaitstavate elupaikade loendist välja arvatud, kuna Natura elupaigatüüpide inventuuri käigus (2012. ja 2018. a) määrati puisniit (6530*) vanaks loodusmetsaks (9010*), vanaks laialehiseks metsaks (9020*) ning soostuvaks ja soo-lehtmetsaks (9080*), mis on juba loodusala eesmärgiks. Nimetatud muudatuse on Vabariigi Valitsus kinnitanud 25.05.2023. a määrusega nr 52 „Kaarmise-Jõempa looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹⁴.

Alapunktiga 8 jäetakse Karuse-Linnuse loodusala (EE0040207) kaitstavate elupaikade loendist välja rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – *9180), kuna tegemist on teadusliku vea ehk valemääranguga. Varem on loodusala eesmärgiks elupaik seatud kameraalsete hinnangute alusel. 2018. a inventeeriti varem rusukallete ja jäärakute metsaks määratud ala ning ala ei vastanud ühelegi loodusdirektiivi elupaigatüübi kriteeriumile. Karuse-Linnuse loodusala on kaitse all Karuse-Linnuse hoiualana, mille eesmärkide hulka ei ole nimetatud elupaika seatud.

Alapunktiga 9 lisatakse Kaugatoma-Lõu loodusala (EE0040441) kaitstavate elupaikade loendisse sinihelmikakooslused (6410), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), plaatlood (*8240) ja puiskarjamaad (9070). Kaugatoma-Lõu loodusala on osaliselt kaitse all Kaugatoma-Lõu maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad muuhulgas ka sinihelmikakooslused, aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud, plaatlood ja puiskarjamaad, seega tagab kehtiv kaitsekord lisatavate elupaikade kaitse. Kaitse-eesmärkide muudatuse aluseks olid 2010. a elupaikade inventuurid. Nimetatud kaitse-eesmärkide muudatused on Vabariigi Valitsus kinnitanud 26.10.2017. a määrusega nr 154 „Kaugatoma-Lõu maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹⁵.

Alapunktiga 10 lisatakse Kesknõmme loodusala (EE0040422) kaitstavate elupaikade loendisse siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning jäetakse välja metsastunud luided (2180) ning okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060). Kesknõmme loodusala on kaitse all Kesknõmme looduskaitsealana, mille kaitse eesmärkide hulka kuulub muuhulgas ka siirdesoo- ja rabametsad, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Kaitse-eesmärkidest jäetakse välja metsastunud luided, kuna uuemate (2012. a) inventuuride alusel on metsastunud luidete asemel määratud elupaigaks vanad loodusmetsad (9010*). Kaitse-eesmärkidest jäetakse välja okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), kuna uuemate (2012. a) inventuuride alusel on nende asemel määratud elupaikadeks rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ja siirdesoo- ja rabametsad (91D0*). Nimetatud elupaikade muudatused on Vabariigi Valitsus kinnitanud 14.11.2019. a määrusega nr 90 „Kesknõmme looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹⁶.

Alapunktiga 11 lisatakse Kirmsi loodusala (EE0080209) kaitstavate elupaikade loendisse vanad loodusmetsad (*9010) ja soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning liigina kollane kivirik (*Saxifraga hirculus*). Kaitstavate elupaikade loendist jäetakse välja nokkheinakooslused (7150). Kirmsi loodusala on kaitse alla Kirmsi looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad muuhulgas ka vanad loodusmetsad, soostuvad ja soo-lehtmetsad ja liik kollane kivirik. Nokkheinakooslused on Kirmsi looduskaitseala kaitse-eesmärkidest välja jäetud, kuna alal puudub iseloomulik peenra-älveraba. Nimetatud kaitse-eesmärkide muudatused on Vabariigi Valitsus kinnitanud 13.01.2022. a määrusega nr 3

¹⁴ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=27389>.

¹⁵ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3438>.

¹⁶ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3443>.

„Kirmsi looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹⁷. Lisaks on kaitse-eeskirja seletuskirjas välja toodud, et peale Kirmsi looduskaitseala kaitse-eeskirja kehtestamist viiakse Kirmsi loodusala piirid vastavusse Kirmsi looduskaitseala piiridega, see aga toob kaasa Pahtpää loodusala liitmise Kirmsi loodusalaga.

Alapunktiga 12 jäetakse Koorunõmme loodusala (EE0040428) kaitstavate elupaikade loendist välja metsastunud luited (2180) ja kadastikud (5130). Elupaigatüüp, metsastunud luited, on 2012. ja 2015. aasta inventuuride käigus määratud elupaigatüübiks vanad loodusmetsad (9010*). Varem on metsastunud luited määratud ala eesmärgiks kameraalselt, Koorunõmme looduslal aga sellele elupaigale iseloomulik liivaluude puudub. Samuti varem inventeeritud elupaigatüüp kadastikud on tugeva kinnikasvamise tõttu osaliselt arvatud elupaigatüübi vanad loodusmetsad (9010*) koosseisu, mis on juba loodusala eesmärgiks, ning mis osaliselt ei ole vastanud loodusdirektiivi I lisa elupaigakriteeriumitele. Koorunõmme loodusala on kaitse all Koorunõmme looduskaitsealana. Nimetatud muudatuse on Vabariigi Valitsus kinnitanud 19.12.2019. a määrusega nr 109 „Koorunõmme looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹⁸.

Alapunktiga 13 lisatakse Kurtna loodusala (EE0070120) kaitstavate elupaikade loendisse vanad loodusmetsad (9010*). Kurtna loodusala on kaitse all Alutaguse rahvuspargina, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka vanad loodusmetsad (9010*), seega tagab kehtiv kaitsekord lisatava elupaigatüübi kaitse. Vanad loodusmetsad inventeeriti 2023. aastal metsaelupaikade inventuuri käigus riigi hallatavale alale, kus varem elupaigatüübi tunnustele vastavaid metsi ei olnud registreeritud.

Alapunktiga 14 lisatakse Kõrvemaa loodusala (EE0060119) kaitstavate elupaikade loendisse looduslikult rohketoitelised järved (3150), jõed ja ojad (3260), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), liigirikkad madalsood (7230), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) ning lammi-lodumetsad (*91E0). Muudatuste aluseks olid aastatel 2009–2017 tehtud elupaigatüüpide inventuurid. Kõrvemaa loodusala on kaitse all Kõrvemaa maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka rohketoitelised järved, jõed ja ojad, aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud, liigirikkad madalsood, okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel ning lammi-lodumetsad, seega tagab kehtiv kaitsekord lisatavate elupaikade kaitse. Kaitse-eesmärgiks lisatavad elupaigad on Vabariigi Valitsus kinnitanud 17.03.2023. a määrusega nr 32 „Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel¹⁹.

Alapunktiga 15 lisatakse Küdema lahe loodusala (EE0040432) kaitstavate elupaikade loendisse kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210). Küdema lahe loodusala on muuhulgas kaitse all Laidu saare looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad kuivad niidud lubjarikkal mullal, seega tagab kehtiv kaitsekord lisatava elupaiga kaitse. Kaitse-eesmärgiks lisatavad elupaigad on Vabariigi Valitsus kinnitanud 14.12.2017. a määrusega nr 183 „Laidu saare looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²⁰.

Alapunktiga 16 lisatakse Lihula loodusala (EE0040213) kaitstavate elupaikade loendisse liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*) ning kaitstavate liikide nimekirja lisatakse kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina* ssp.

¹⁷ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3451>.

¹⁸ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3455>.

¹⁹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=12340>

²⁰ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3461>

esthonica). Lihula loodusala on suures osas kaitse all Lihula looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*) ning kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina* ssp. *esthonica*), seega tagab kehtiv kaitsekord lisatava elupaiga ja liikide kaitse. Kaitstavate elupaikade loendist jäetakse välja niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (7210*) ning lammi-lodumetsad (91E0*). Lihula looduslal tehtud elupaigatüüpide inventuuride tulemusena täpsustunud andmete kohaselt ei ole Lihula looduslal lammi-lodumetsa ja lubjarikast madalsood lääne-mõõkrohuga. Elupaigatüübid on varem ekslikult määratud, uue inventuuri kohaselt on nende asemel elupaigatüübid soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), vanad loodumetsad (9010*) ja vanad laialehised metsad (9020*). Niisamuti on varem ekslikult määratud niiduelupaigatüübid niiskuslembesed kõrgrohustud ja aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud, uue inventuuri kohaselt on nende asemel elupaigatüübid liigirikkad madalsood (7230), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ja liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), mis on juba loodusala kaitse-eesmärgiks. Muudatuste aluseks on 2012. a ja 2019. a tehtud inventuurid. Nii kaitse-eesmärgiks lisatavad kui ka väljajäetavad elupaigad ning lisatavad liigid on Vabariigi Valitsus kinnitanud 7.10.2022. a määrusega nr 97 „Lihula looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²¹. Lisaks täpsustatakse Lihula loodusala asukohta. 2017. a haldusreformiga muudetud maakonna piiride tõttu jääb Lihula loodusala vaid Pärnu maakonda.

Alapunktiga 17 lisatakse Lindi loodusala (EE0040326) kaitstavate elupaikade loendisse metsastunud luited (2180) ja siirde- ja õõtsiksood (7140) ning jäetakse välja puisniidud (*6530) ja rohunditerikkad kuusikud (9050). Lindi looduslal tehtud elupaigatüüpide inventuuride tulemusena täpsustunud andmete kohaselt ei ole Lindi looduslal puisniitude (*6530) ja rohundirikaste kuusikute (9050) elupaigatüüpe. Need on varem ekslikult määratud, uute inventuuride kohaselt on nende asemel elupaigatüübid liigirikkad madalsood (7230), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), vanad loodumetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0), mis on juba Lindi loodusala kaitse-eesmärgiks. Kaitse-eeskirja muudatuste aluseks olid 2013–2015. a inventuurid. Lindi loodusala on suures osas kaitse all Lindi looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka metsastunud luited ning siirde- ja õõtsiksood, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Nii kaitse-eesmärgiks lisatavad kui ka väljajäetavad elupaigad on Vabariigi Valitsus kinnitanud 12.09.2019. a määrusega nr 80 „Lindi looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²².

Alapunktiga 18 lisatakse Luhasoo loodusala (EE0080601) kaitstavate elupaikade loendisse siirde- ja õõtsiksood (7140) ning kaitstavate elupaikade loendist arvatakse välja lamminiidud (6450). Luhasoo loodusala on kaitse alla Luhasoo looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuulub muuhulgas siirde- ja õõtsiksood, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Elupaik lamminiidud on alale ekslikult inventeeritud, seetõttu on Luhasoo looduskaitseala eesmärkidest välja arvatud. Nimetatud muudatuse on Vabariigi Valitsus kinnitanud 22.06.2017. määrusega nr 119 „Luhasoo looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²³.

Alapunktiga 19 lisatakse Metsapoole loodusala (EE0040330) kaitstavate elupaikade loendisse aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ning puiskarjamaad (9070). Metsapoole loodusala on kaitse all Metsapoole hoiualana, mille kaitse-eesmärkide hulka

²¹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3469>.

²² <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3471>.

²³ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=88336>.

kuuluvad ka aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud ning puiskarjamaad, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Nimetatud muudatuse on Vabariigi Valitsus kinnitanud 04.10.2018 määrusega nr 93 „Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määruse nr 154 „Hoiualade kaitse alla võtmine Pärnu maakonnas“ muutmise“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²⁴.

Alapunktiga 20 lisatakse Mihkli loodusala (EE0040307) kaitstavate elupaikade loendisse aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ja vanad loodumetsad (*9010) ning kaitstavate elupaikade loendist jäetakse välja liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270). Mihkli loodusala tehtud elupaigatüüpide inventuuri tulemusena täpsustunud andmete kohaselt ei ole Mihkli loodusala elupaigatüüpi liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270). Elupaigatüüp on varem ekslikult määratud, uue inventuuri kohaselt on selle asemel elupaigatüüp aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), mis lisataksegi loodusala kaitse-eesmärgiks. Kaitse-eesmärkide muutmise aluseks olid 2006. a inventuur ja 2015. a koostatud ekspertiis. Mihkli loodusala on kaitse all Mihkli looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud ja vanad loodumetsad, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Nimetatud muudatuse on Vabariigi Valitsus kinnitanud 22.06.2017 määrusega nr 117 „Mihkli looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²⁵.

Alapunktiga 21 jäetakse Mukri loodusala (EE0020327) kaitstavate elupaikade loendist välja liigirikkad madalsood (7230). Eesvoolu mõju on olnud elupaigale sedavõrd suur, et elupaik on nüüdseks degradeerunud ning meetmeid selle ärahoidmiseks ei olnud ega ole võimalik kasutada. 2017. aastal on senine (7230) elupaik inventeeritud kõdusoo-kaasikuks. Mukri loodusala on suures osas kaitse all Mukri looduskaitsealana. Nimetatud muudatuse on Vabariigi Valitsus poolt kinnitanud 13.01.2022 määrusega nr 2 „Mukri looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²⁶. Lisaks täiendatakse Mukri loodusala asukohta. 2017. a haldusreformiga muudetud maakonna piiride tõttu jääb Mukri loodusala Järva ja Rapla maakonda.

Alapunktiga 22 lisatakse Mullutu-Loode loodusala (EE0040443) kaitstavate elupaikade loendisse aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), siirde- ja õõtsiksood (7140), puiskarjamaad (9070) ning kaitstavate liikide nimekirja lisatakse tiigilendlane (*Myotis dasycneme*). Elupaikade loendist jäetakse välja püsitaimestuga kivirannad (1220), mis on varem määratud kameraalselt, 2010. a inventuuri käigus elupaigatüüpi alal ei tuvastatud. Mullutu-Loode loodusala on kaitse all Mullutu-Loode looduskaitsealana, kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud, siirde- ja õõtsiksood, puiskarjamaad ning tiigilendlane, seega tagab kehtiv kaitsekord lisatava elupaiga ja liikide kaitse. Nimetatud muudatused on Vabariigi Valitsus kinnitanud 16.04.2021. a määrusega nr 37 „Mullutu-Loode looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²⁷.

Alapunktiga 23 jäetakse Muraka loodusala (EE0070103) kaitstavate elupaikade loendist välja vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140). Nimetatud elupaigatüüpi kuuluvaks on varem arvatud Ratva järv, mis sellesse elupaigatüüpi tegelikult ei kuulu. Ratva järv kuulub elupaigatüüpi huumustoitelised järved (3160), mis on juba Muraka loodusala kaitse-eesmärgiks. Muraka loodusala on suures osas kaitse all Alutaguse rahvuspargina. Nimetatud muudatuse on Vabariigi Valitsus kinnitanud 17.12.2020. a määrusega nr 97 „Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²⁸.

²⁴ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FHoiualad&openfile=3362>.

²⁵ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3474>.

²⁶ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3477>.

²⁷ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3476>.

²⁸ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3395>.

Alapunktiga 24 lisatakse Mäetaguse loodusala (EE0070111) kaitstavate elupaikade loendisse vanad loodusemetsad (9010*) ja jäetakse välja okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060). Vanad loodusemetsad on alal olnud kaardistatud alates 2006. aastast ning elupaigatüübi okasmetsad oosidel esinemise kohta alal andmed puuduvad. Vastuolud esialgu kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüpide ja nende tegeliku esinemise vahel on tingitud sellest, et algselt määrati eesmärgid kameraalse teabe põhjal. Mäetaguse loodusala on kaitse all Alutaguse rahvuspargina, kuid eespool nimetatud elupaigatüüpi Mäetaguse looduslal ei leidu. Nimetatud muudatus on Vabariigi Valitsus kinnitanud 17.12.2020. a määrusega nr 97 „Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel²⁹.

Alapunktiga 25 lisatakse Märjamaa järtade loodusala (EE0020408) kaitstavate elupaikade loendisse liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270) ning kaitstavate liikide nimekirja lisatakse harivesilik (*Triturus cristatus*). Märjamaa järtade loodusala on kaitse alla Märjamaa järtade maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka liigirikkad niidud lubjavaesel mullal ja harivesilik, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga ja liigi kaitse. Nimetatud elupaigad ja liigi on Vabariigi Valitsus lisanud Märjamaa järtade maastikukaitseala kaitse-eesmärkide hulka 23.02.2023. a määrusega nr 17 „Märjamaa järtade maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel³⁰.

Alapunktiga 26 lisatakse Määru loodusala (EE0060102) kaitstavate elupaikade loendisse kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210) ning jäetakse välja elupaigad liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270) ning aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510). 2017. a inventuuride alusel määrati senised liigirikkad niidud lubjavaesel mullal ning aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud elupaigaks kuivad niidud lubjarikkal mullal. Määru loodusala on kaitse all Määru hoiualana, mille kaitse-eesmärgid muudeti 4.10.2018. a määrusega nr 94 „Vabariigi Valitsuse 8. septembri 2005. a määruse nr 234 „Hoiualade kaitse alla võtmine Järva maakonnas“ muutmise“. Määruse seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel³¹.

Alapunktiga 27 lisatakse Neeruti loodusala (EE0060203) kaitstavate elupaikade loendisse rohundirikkad kuusikud (9050). Neeruti loodusala on kaitse all Neeruti maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuulub nimetatud elupaik, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Kaitse-eeskirjas eesmärkide muutmise aluseks oli 2013. a metsainventuur. Nimetatud elupaiga on Vabariigi Valitsus lisanud Neeruti maastikukaitseala kaitse-eesmärkide hulka 7.04.2017. a määrusega nr 72 „Neeruti maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel³².

Alapunktiga 28 lisatakse Niitvälja loodusala (EE0010137) kaitstavate liikide loendisse kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), harilik kobarpea (*Ligularia sibirica*) ja püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*). Niitvälja loodusala on kaitse all Keila-Niitvälja kaitsealuste taimeliikide püsielupaigana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad muuhulgas ka kaunis kuldking, harilik kobarpea ja püst-linalehik, seega tagab kehtiv kaitsekord liikide kaitse. Püsielupaiga kaitsekord on vastu võetud 27.05.2021. a keskkonnaministri määrusega nr 28 „Keila-Niitvälja kaitsealuste taimeliikide püsielupaiga kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel³³.

²⁹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3395>.

³⁰ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=11902>.

³¹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FHoiualad&openfile=3359>.

³² <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3483>.

Alapunktiga 29 lisatakse Nõva-Osmussaare loodusala (EE0040201) kaitstavate elupaikade loendisse liivikud (2330), kuivad nõmmed (4030) ja puiskarjamaad (9070). Nõva-Osmussaare loodusala on osaliselt kaitse all Nõva looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuulub muuhulgas ka liivikud ja kuivad nõmmed, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Nimetatud elupaigad on inventeeritud 2008. a. Nimetatud elupaigad on Vabariigi Valitsus lisanud Nõva looduskaitseala kaitse-eesmärkide hulka 26.10.2017. a määrusega nr 152 „Nõva looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel.³⁴ Nõva-Osmussaare loodusala on osaliselt kaitse all Osmussaare maastikukaitsealana, mille eesmärkide hulka kuulub muuhulgas ka elupaik puiskarjamaad. Puiskarjamaid inventeeriti Osmussaare maastikukaitsealal 2011. a. Nimetatud elupaiga on Vabariigi Valitsus lisanud Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eesmärkide hulka 05.08.2010 a määrusega nr 107 „Osmussaare maastikukaitseala kaitse-eeskiri“.

Alapunktiga 30 jäetakse Nätsi-Võlla loodusala (EE0040336) kaitstavate elupaikade loendist välja sinihelmikakooslused (6410) ja lamminiidud (6450). Elupaigatüübid on varem ekslikult määratud, 2012. a inventuuri kohaselt on nende asemel määratud elupaigatüüp puisniidud (6530*), mis juba on seatud loodusala eesmärgiks. Nimetatud muudatus on Vabariigi Valitsus kinnitanud 24.03.2017 a määrusega nr 66 „Nätsi-Võlla looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel³⁵.

Alapunktiga 31 tunnistatakse kehtetuks Pahtpää loodusala (EE0080227) sätestav punkt. Pahtpää loodusala liidetakse Kirmsi loodusalaga (EE0080209), vt käesoleva korralduse seletuskirja selgitust alapunktist 11.

Alapunktiga 32 lisatakse Pakri loodusala (EE0010129) kaitstavate elupaikade loendisse vanad loodusmetsad (*9010) ning kaitstavate liikide nimekirja lisatakse teelehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*). Pakri loodusala on osaliselt kaitse all Pakri maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad muuhulgas ka vanad loodusmetsad ja teelehe-mosaiikliblikas, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga ja liigi kaitse. Vanad loodusmetsad inventeeriti 2012. aastal. Teelehe-mosaiikliblika lisatakse loodusala eesmärgiks Euroopa Komisjoni Pilot 8344/16/ENVI kohaselt. Nimetatud elupaiga ja liigi on Vabariigi Valitsus lisanud Pakri maastikukaitseala kaitse-eesmärkide hulka 30.08.2019. a määrusega nr 75 „Pakri maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel³⁶.

Alapunktiga 33 lisatakse Paope loodusala (EE0040112) kaitstavate elupaikade loendisse veealused liivamadalad (1110), sinihelmikakooslused (6410), puiskarjamaad (9070) ja soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning kaitstavate liikide nimekirja lisatakse roheline hiidkupar (*Buxbaumia viridis*). Paope loodusala on kaitse all Paope looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka veealused liivamadalad, sinihelmikakooslused, puiskarjamaad, soostuvad ja soo-lehtmetsad ja roheline hiidkupar, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaikade ja liigi kaitse. Nimetatud elupaigad ja liigi on Vabariigi Valitsus lisanud Paope looduskaitseala kaitse-eesmärkide hulka 12.12.2019. a määrusega nr 106 „Paope looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel³⁷.

Alapunktiga 34 lisatakse Parmu loodusala (EE0080617) kaitstavate elupaikade loendisse liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270) ja rabad (*7110) ning jäetakse välja elupaik

³³ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FP%2FC3%BCsielupaigad&openfile=3627>.

³⁴ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3487>.

³⁵ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3485>.

³⁶ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3501>.

³⁷ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3500>.

lamminiidud (6450). Parmu loodusala on kaitse all Parmu looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka liigirikkad niidud lubjavaesel mullal ja rabad, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaikade kaitse. Lamminiidud paiknesid väikesel alal Venemaa Föderatsiooni piiritsoonis, seetõttu ei ole nende hooldamine võimalik ning kaitse-eesmärgiks hoidmine ei ole põhjendatud. Nimetatud elupaikade lisamise ning ka väljaarvamise Parmu looduskaitseala kaitse-eesmärkidest on Vabariigi Valitsus kinnitanud 07.03.2019. a määrusega nr 19 „Parmu looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel³⁸.

Alapunktiga 35 lisatakse Pihla-Kaibaldi loodusala (EE0040116) kaitstavate elupaikade loendisse liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), liigirikkad madalood (7230) ja vanad laialehised metsad (*9020) ning liikidest euroopa naarits (*Mustela lutreola**), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja roheline hiidkupar (*Buxbaumia viridis*). Pihla-Kaibaldi loodusala on kaitse all Pihla-Kaibaldi looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka liigirikkad niidud lubjavaesel mullal, liigirikkad madalood ja vanad laialehised metsad ning liikidest euroopa naarits, kaunis kuldking ja roheline hiidkupar, seega tagab kehtiv kaitsekord lisatavate elupaikade ja liikide kaitse. Nimetatud elupaikade ja liikide lisamise Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitse-eesmärkidest on Vabariigi Valitsus kinnitanud 5.04.2018. a määrusega nr 31 „Vabariigi Valitsuse 14. septembri 2006. a määruse nr 203 „Pihla-Kaibaldi looduskaitseala kaitse-eeskiri“ muutmine“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel³⁹. Lisaks muudetakse Pihla-Kaibaldi loodusala piire, mis toob kaasa Põdrapao loodusala liitmise Pihla-Kaibaldi loodusalaga.

Alapunktiga 36 tunnistatakse kehtetuks Põdrapao loodusala (EE0040111) sätestav punkt. Põdrapao loodusala liidetakse Pihla-Kaibaldi loodusalaga (EE0040116), kuna ka riiklikud kaitstavad loodusobjektid liideti. Tegemist on ühe tervikliku alaga, millel on otstarbekas kaitset korraldada tervikuna, sh sätestada ühised eesmärgid, vt käesoleva korralduse seletuskirja selgitust alapunktist 35.

Alapunktiga 37 lisatakse Pärnu loodusala (EE0040347) kaitstavate elupaikade loendisse liivikud (2330) ning välja jäetakse rohunditerikkad kuusikud (9050). Pärnu loodusala on kaitse all Pärnu maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka liivikud, seetõttu kehtiv kaitsekord tagab elupaiga kaitse. Loodusala kaitse-eesmärkidest jäetakse välja elupaik rohunditerikkad kuusikud, kuna 2016. a inventeerimistulemusel on see määratud soostuvaks ja soo-lehtmetsaks, mis juba kuulub Pärnu loodusala kaitstavate elupaikade hulka. Nimetatud elupaiga lisamise ja väljaarvamise Pärnu maastikukaitseala kaitse-eesmärkide hulgast on Vabariigi Valitsus kinnitanud 22.11.2018. a määrusega nr 106 „Pärnu maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁴⁰.

Alapunktiga 38 lisatakse Raikküla-Paka loodusala (EE0020322) kaitstavate elupaikade loendisse kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ning välja jäetakse liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270). Raikküla-Paka loodusala on kaitse all Raikküla-Paka maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka kuivad niidud lubjarikkal mullal ja aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud, seetõttu tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. Loodusala kaitse-eesmärkidest jäetakse välja elupaik liigirikkad niidud lubjavaesel mullal, kuna 2019. a inventuuri järgi on see üle hinnatud ning määratud kuivaks niiduks lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), mis lisatakse Raikküla-Paka loodusala kaitse-eesmärgiks. Nimetatud elupaikade lisamise Raikküla-Paka maastikukaitseala kaitse-

³⁸ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3503>.

³⁹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3506>.

⁴⁰ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3514>.

eesmärkide hulka on Vabariigi Valitsus kinnitanud 4.03.2022. a määrusega nr 21 „Raikküla-Paka maastikukaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁴¹.

Alapunktiga 39 lisatakse Rutu loodusala (EE0080502) kaitstavate elupaikade loendisse vanad loodusmetsad (*9010). Rutu loodusala on kaitse all Rutu maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuulub ka elupaik vanad loodusmetsad, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga kaitse. 2008. a inventuuri alusel määrati osa alasid, mis olid seni hinnatud elupaigaks okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel, elupaigatüübiks vanad loodusmetsad. Nimetatud elupaikade lisamise Rutu maastikukaitseala kaitse-eesmärkide hulka on Vabariigi Valitsus kinnitanud 27.04.2017. a määrusega nr 78 „Rutu maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁴².

Alapunktiga 40 tunnistatakse kehtetuks Sadrametsa loodusala (EE0080615) sätestav punkt. Sadrametsa loodusala liidetakse Sadramõtsa loodusalaga (EE0080614). Muudatus on vajalik eelkõige Natura 2000 ala parema kaitse korraldamiseks. Selgelt piiritletud ja kompaktsetele loodusaladele on võimalik seada üheselt arusaadavad ja mõõdetavad eesmärgid ning paremini hinnata loodusala eesmärkide kaitse tulemuslikkust. Põhjendused on välja toodud käesoleva korralduse seletuskirjas, alapunktis 41.

Alapunktiga 41 lisatakse Sadramõtsa loodusala (EE0080614) kaitstavate liikide loendisse harivesilik (*Triturus cristatus*). Sadramõtsa loodusala koosseisu liidetakse senine Sadrametsa loodusala (EE0080615), mille kaitse-eesmärkide hulka kuulub harivesilik. Muudatus on vajalik eelkõige Natura 2000 ala parema kaitse korraldamiseks. Selgelt piiritletud ja kompaktsetele loodusaladele on võimalik seada üheselt arusaadavad ja mõõdetavad eesmärgid ning paremini hinnata loodusala eesmärkide kaitse tulemuslikkust.

Alapunktiga 42 lisatakse Siiksaare-Oessaare loodusala (EE0040469) kaitstavate elupaikade loendisse niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), vanad loodusmetsad (*9010), lammi-lodumetsad (*91E0) ning liikidest emaputk (*Angelica palustris*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja soohiilakas (*Liparis loeselii*). Kaitstavate elupaikade loendist jäetakse välja elupaik rohunditerikkad kuusikud (9050), kuna selle elupaiga asemel on inventeeritud vanad loodusmetsad (9010*), mis on juba Siiksaare-Oessaare loodusala kaitse-eesmärgiks. Kaitse-eesmärkide muutmise aluseks on aastatel 2011–2021 tehtud inventuuride andmed. Siiksaare-Oessaare loodusala on kaitse all Laidevahe looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka niiskuslembesed kõrgrohustud, aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud, lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga, vanad loodusmetsad, lammi-lodumetsad ning liikidest emaputk, kaunis kuldking ja soohiilakas, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaikade ja liikide kaitse. Nimetatud elupaikade ja liikide lisamise kui ka elupaiga rohunditerikkad kuusikud väljaarvamise on Vabariigi Valitsus kinnitanud 20.01.2023. a määrusega nr 5 „Laidevahe looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁴³.

Alapunktiga 43 lisatakse Siiraku loodusala (EE0040314) kaitstavate elupaikade loendisse rohunditerikkad kuusikud (9050). Siiraku loodusala on kaitse all Siiraku looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuulub ka elupaik rohunditerikkad kuusikud, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaikade kaitse. Rohunditerikkad kuusikud kaardistati viimati 2019. a

⁴¹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3522>.

⁴² <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3524>.

⁴³ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=12019>.

metsaelupaikade inventuuri käigus. Nimetatud elupaik on kaitstava ala kaitse-eesmärgiks arvatud Vabariigi Valitsuse 03.04.2007. a määrusega nr 103 „Siiraku looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“⁴⁴.

Alapunktiga 44 lisatakse Smolnitsa loodusala (EE0070101) kaitstavate elupaikade loendisse rohunditerikkad kuusikud (9050). Smolnitsa loodusala on kaitse alla Alutaguse rahvuspargina, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka rohunditerikkad kuusikud. Elupaigatüüp inventeeriti 2023. aastal metsaelupaikade inventuuri käigus. Varem oli rohunditerikka kuusiku asemel kaardistatud soostuvad- ja soolehtmetsad (9080*), mis on samuti loodusala kaitse-eesmärgiks.

Alapunktiga 45 jäetakse Suigu loodusala (EE0060216) kaitstavate elupaikade loendist välja vanad laialehised metsad (*9020) ja rohunditerikkad kuusikud (9050). Elupaigatüüpide varasem määratlus oli ebatäpne. Suigu loodusala on kaitse all Suigu looduskaitsealana. 2012. aastal tehtud inventuuriga selgus, et vanadele laialehistele metsadele vastavaid kooslusi kaitsealal ei esine. Rohunditerikaste kuusikute esinemisalasisid korrigeeriti inventuuriga ja määrati vanadeks loodusmetsadeks. Nende elupaikade väljaarvamise Suigu looduskaitsealalt on Vabariigi Valitsus kinnitanud 26.11.2021. a määrusega nr 104 „Suigu looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁴⁵. Suigu loodusalale lisatakse kaitse-eesmärgiks liik mardikaline *Xyletinus tremulicola*. Liigi leiukoht paikneb olemasolevas Suigu looduskaitseala sihtkaitsevööndis, seega kehtiv kaitsekord tagab mardikalise kaitse. Loodusala eesmarke täiendatakse Euroopa Komisjoni Pilot 8344/16/ENVI kohaselt.

Alapunktiga 46 lisatakse Suurekivi loodusala (EE0060208) kaitstavate elupaikade loendisse vanad loodusmetsad (*9010) ja vanad laialehised metsad (*9020) ning jäetakse välja liik harilik lendorav (*Pteromys volans**). Suurekivi loodusala on kaitse all Suurekivi looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka vanad loodusmetsad ja vanad laialehised metsad, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaikade kaitse. Lendorav jäetakse kaitse-eesmärkide hulgast välja, kuna viimane kinnitatud lendorava vaatlus oli Suurekivi alal 2003. aastal. Hiljem ei ole liiki enam alalt leitud. Nimetatud elupaikade lisamise ning liigi väljaarvamise Suurekivi looduskaitseala kaitse-eesmärkide hulgast on Vabariigi Valitsus kinnitanud 7.03.2019. a määrusega nr 20 „Suurekivi looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁴⁶.

Alapunktiga 47 lisatakse Suuremõisa lahe loodusala (EE0040473) kaitstavate elupaikade loendisse sinihelmikakooslused (6410), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soolehtmetsad (*9080) ning liikidest kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*). Suuremõisa lahe loodusala on muuhulgas kaitse all Suuremõisa lahe looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka sinihelmikakooslused, vanad laialehised metsad, soostuvad ja soolehtmetsad ning liikidest kaunis kuldking ja suur-rabakiil, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaikade ja liigi kaitse. Kaitseala eesmärgiks lisatud loodusdirektiivi elupaigad sinihelmikakooslused, vanad laialehised metsad ja soostuvad ja soolehtmetsad on alal määratud 2012. aastal inventuuri käigus. Sama inventuuri käigus on looduskaitsealalt leitud liigid kaunis kuldking ja suur-rabakiil. Nimetatud elupaikade ja liigi lisamise Suuremõisa lahe looduskaitseala kaitse-eesmärkide hulka on Vabariigi Valitsus kinnitanud 12.12.2017. a määrusega nr 184 „Suuremõisa lahe looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁴⁷.

⁴⁴ Seletuskiri on kättesaadav Kliimaministeeriumist.

⁴⁵ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3538>.

⁴⁶ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3537>.

⁴⁷ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3539>.

Alapunktiga 48 jäetakse Tagamõisa loodusala (EE0040476) kaitstavate elupaikade loendist välja elupaik okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), sest see elupaik on ümber inventeeritud metsaelupaigatüüpideks vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*) ja soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), mis on juba loodusala kaitse-eesmärgiks. Elupaiga okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel väljaarvamise Tagamõisa hoiuala kaitse-eesmärkide hulgast on Vabariigi Valitsus kinnitanud 17.03.2023. a määrusega nr 29 „Vilsandi rahvuspargi kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁴⁸.

Alapunktiga 49 lisatakse Tilga loodusala (EE0040114) kaitstavate elupaikade loendisse kadastikud (5130), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ja puiskarjamaad (9070) ning liikidest suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*). Kaitstavate elupaikade loendist jäetakse välja lood (alvarid – *6280), rabad (*7110) ja nokkheinakooslused (7150). Tilga loodusala on kaitse alla Tilga looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka kadastikud, aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud ja puiskarjamaad ning liikidest suur-rabakiil, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaikade ja liigi kaitse. Kaitse-eesmärkidest väljajätav elupaigatüüp lood (6280*) on 2014. aastal poollooduslike koosluste inventuuri käigus määratud elupaigatüüpideks kadastikud (5130), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510) ning puiskarjamaad (9070). Elupaigatüüp rabad (7110*) oli juba algselt (1997. aasta määrang) olnud kaasnevaks elupaigatüübiks 50% ulatuses elupaigatüübile siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ning 2022. aastaks oli lageraba täielikult rabametsaga asendunud ega vastanud elupaigatüübile 7110*. Nokkheinakooslused on kaasnevaks elupaigaks rabadele, kuna alal ei ole raba, ei leidu seal ka nokkheinakooslust. Nimetatud elupaikade ja liigi lisamise ning elupaikade, lood, rabad, nokkheinakooslused, väljaarvamise Tilga looduskaitseala kaitse-eesmärkide hulgast on Vabariigi Valitsus kinnitanud 13.01.2022. a määrusega nr 7 „Tilga looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁴⁹.

Alapunktiga 50 jäetakse Tillniidu loodusala (EE0020326) kaitstavate elupaikade loendist välja liigirikkad madalsood (7230), vanad laialehised metsad (*9020) ja rohunditerikkad kuusikud (9050). Tillniidu loodusala on kaitse all Tillniidu looduskaitsealana. 2017. a inventuuride põhjal on algselt kaardistatud metsaelupaigatüüpide asemele määratud elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). Viimase inventuuriga selgitati välja, et liigirikkaid madalsoid alal ei leidu. Nimetatud elupaikade väljaarvamise Tillniidu looduskaitsealalt on Vabariigi Valitsus kinnitanud 16.04.2021. a määrusega nr 36 „Tillniidu looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁵⁰. Lisaks täiendatakse Tillniidu loodusala asukohta. 2017. a haldusreformi muudetud maakonna piiride tõttu jääb Tillniidu loodusala Järva ja Rapla maakonda.

Alapunktiga 51 lisatakse Tudre loodusala (EE0060106) kaitstavate elupaikade loendisse niiskuslembesed kõrgrohustud, aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud ning liikidest harivesilik. Elupaiku inventeeriti Tudre hoiualal uuesti 2015. a ja selle tulemusel täiendati hoiuala kaitse-eesmärke. Nimetatud elupaikade ja liigi lisamise Tudre hoiuala kaitse-eesmärkide hulka on Vabariigi Valitsus kinnitanud 4.10.2018. a määrusega nr 84 „Vabariigi Valitsuse 8. septembri 2005. a määruse nr 234 „Hoiualade kaitse alla võtmine Järva maakonnas“ muutmise“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁵¹.

⁴⁸ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=12337>.

⁴⁹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3542>.

⁵⁰ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3545>.

⁵¹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FHoiualad&openfile=3359>.

Alapunktiga 52 lisatakse Tudusoo loodusala (EE0060209) kaitstavate elupaikade loendisse siirde- ja õõtsiksood (7140) ning kaitstavate liikide loetelusse mardikaline *Xyletinus tremulicola*. Kaitstavate liikide loetelust jäetakse välja harilik võldas (*Cottus gobio*). Siirde- ja õõtsiksoode esinemisala on inventeeritud 2016, need on olnud esialgu kaardistatud looduslikus seisundis rabadena (7110*), mis on samuti ala kaitse-eesmärk. Tudusoo loodusala on suures osas kaitse all Tudusoo looduskaitsealana. Mardikalise *Xyletinus tremulicola* leiukoht paikneb Tudusoo looduskaitseala Kõrve sihtkaitsevööndis, seega tagab kehtiv kaitsekord mardikalise kaitse. Hariliku võldase kaitse-eesmärgiks seadmisel on olnud tegemist teadusliku veaga, loodusala piires ei leidu liigile sobivaid biotoope (kõrge hapnikusisaldusega kiirevoolulisi jõgesid).

Alapunktiga 53 lisatakse Tuhu loodusala (EE0040214) kaitstavate elupaikade loendisse okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), kaitstavate liikide loendisse eesti soojumikas (*Saussurea alpina* ssp. *esthonica*) ning jäetakse välja elupaigad sinihelmikakooslused (6410) ja niiskuslembesed kõrgrohustud (6430). Tuhu loodusala 2011. ja 2012. a tehtud elupaigatüüpide inventuuride tulemusena ei ole loodusala elupaigatüüpe sinihelmikakooslused (6410) ja niiskuslembesed kõrgrohustud (6430). Elupaigatüüpi niiskuslembesed kõrgrohustud ei ole kunagi alal esinenud. Elupaigatüüpi sinihelmikakooslused on varem ekslikult määratud, uue inventuuri kohaselt on selle asemel elupaigatüüp liigirikkad madalsood (7230), mis on juba loodusala kaitse-eesmärk. Tuhu loodusala on suures osas kaitse all Tuhu looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad ka okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel ning eesti soojumikas, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga ja liigi kaitse. Nimetatud elupaikade lisamise ja ka väljaarvamise ning liigi lisamise kaitstava ala kaitse-eesmärkideks on Vabariigi Valitsus kinnitanud 29.03.2018. a määrusega nr 26 „Tuhu looduskaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeriumi kodulehel⁵².

Alapunktiga 54 lisatakse Tõhela-Ermistu loodusala (EE0040361) kaitstavate elupaikade loendisse liigirikkad madalsood (7230) ja rohunditerikkad kuusikud (9050) ning jäetakse välja elupaik okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060). Tõhela-Ermistu loodusala on kaitse all Tõhela-Ermistu looduskaitsealana. Kaitseala kaitse-eesmärkidena ei ole nimetatud elupaigatüüpi okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel, kuna 2008. aasta inventuuri järgi elupaigatüüpi alal ei leidu, suures osas on tegu elupaigatüüpidega 2180, 9080* ja 9010*, mis on juba loodusala eesmärgiks ning osaliselt ei vasta varem inventeeritud kooslused elupaigatüübi määratlusele. Elupaigatüüpide inventuurist lähtudes lisati kaitseala kaitse-eesmärkidesse liigirikkad madalsood ja rohunditerikkad kuusikud. Nimetatud elupaikade lisamise kui ka väljaarvamise kaitstava ala kaitse-eesmärkidest on Vabariigi Valitsus kinnitanud 15.01.2021. a määrusega nr 1 „Tõhela-Ermistu looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeriumi kodulehel⁵³.

Alapunktiga 55 lisatakse Tõnija loodusala (EE0040482) kaitstavate elupaikade loendisse kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), vanad looduspõõsad (*9010), puiskarjamaad (9070) ning liikidest kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*). Kaitstavate elupaikade loendist jäetakse välja liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270). Tõnija loodusala on kaitse all Lepna tammiku looduskaitseala ja Tõnija hoiualana. 2015. ja 2019. aastal tehtud inventuuride tulemusel hinnati senine elupaik liigirikkad niidud lubjavaesel mullal ümber aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niiduks (6510) ja madalooks (7230), mis on juba Tõnija hoiuala kaitse-eesmärk. Uute inventuuride tulemusel on Tõnija

⁵² <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3548>.

⁵³ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3554>.

hoiuala kaitse-eesmärkide hulka arvatud kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), vanad loodumetsad (*9010), puiskarjamaad (9070) ning liikidest kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*). Nimetatud elupaikade ja liigi lisamise kui ka elupaiga väljaarvamise hoiuala kaitse-eesmärkidest on Vabariigi Valitsus kinnitanud 15.12.2022. a määrusega nr 129 „Lepna tammiku looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, millega muudeti muuhulgas Vabariigi Valitsuse 27. juuli 2006. a määruses nr 176 „Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas“ § 1 lõike 1 punktis 62 Tõnija hoiuala kaitse-eesmärke. Määruse nr 129 „Lepna tammiku looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“ seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁵⁴.

Alapunktiga 56 lisatakse Uljaste loodusala (EE0070125) kaitstavate elupaikade loendisse rabad (*7110), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) ja siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Uljaste loodusala on kaitse all Uljaste maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad eelnimetatud elupaigad. Kaitseala laiendati, et tagada juba olemasoleva kaitstava ala eesmärgiks seatud elupaikade kaitse. Nimetatud elupaiga lisamise Uljaste maastikukaitseala kaitse-eesmärkide hulka on Vabariigi Valitsus kinnitanud 31.03.2017. a määrusega nr 69 „Uljaste maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁵⁵.

Alapunktiga 57 lisatakse Varbla loodusala (EE0040352) kaitstavate elupaikade loendisse hallid luited (kinnistunud rannikuluided – *2130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (*9010) ning kaitstavate elupaikade loendist jäetakse välja rannaniidud (*1630) ja kadastikud (5130). Varbla loodusala on kaitse all Varbla looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkidenä ei ole rannaniite ja kadastikke seatud, kuna 2012. aastal tehtud inventuuride kohaselt neid sellel alal ei leidu. Uute inventuuride tulemusel on Varbla looduskaitseala kaitse-eesmärkide hulka arvatud hallid luited (kinnistunud rannikuluided – *2130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (*9010). Nimetatud elupaikade lisamise kui ka väljaarvamise kaitstava ala kaitse-eesmärkidest on Vabariigi Valitsus kinnitanud 26.07.2018. a määrusega nr 66 „Varbla looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁵⁶.

Alapunktiga 58 lisatakse Viljandi loodusala (EE0080514) kaitstavate liikide loendisse hink (*Cobitis taenia*). Hink tuvastati Viljandi järves 2017. ja 2018. aasta uuringute käigus. Viljandi loodusala on kaitse all Viljandi maastikukaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuulub elupaigatüüp looduslikult rohketoitelised järved ja muuhulgas ka hink, seega tagab kehtiv kaitsekord elupaiga ja liigi kaitse. Nimetatud liigi lisamise Viljandi maastikukaitseala kaitse-eesmärkidesse on Vabariigi Valitsus kinnitanud 27.05.2021. a määrusega nr 50 „Viljandi maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁵⁷.

Alapunktiga 59 lisatakse Vilsandi loodusala (EE0040496) kaitstavate elupaikade loendisse karid (1170), merele avatud pankrannad (1230), jõed ja ojad (3260), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), nõrglubja-allikad (*7220) ja rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – *9180). Vilsandi loodusala on kaitse all Vilsandi rahvuspargina, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad eelnimetatud elupaigad. Vilsandi rahvuspargi kaitse-eesmärkide seadmisel olid aluseks kuni 2022. aastani tehtud

⁵⁴ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=12336>.

⁵⁵ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3553>.

⁵⁶ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3563>.

⁵⁷ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3566>.

elupaikade invnetuurid. Elupaikade karid, merele avatud pankrannad, jõed ja ojad, sinihelmikakooslused, niiskuslembesed kõrgrohustud, lamminiidud, nõrglubja-allikad ja rusukallete ja jäärakute metsad lisamise Vilsandi rahvuspargi kaitse-eesmärkideks on Vabariigi Valitsus kinnitanud 17.03.2023. a määrusega nr 29 „Vilsandi rahvuspargi kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁵⁸.

Alapunktiga 60 jäetakse Völumäe loodusala (EE0060230) kaitstavate elupaikade loendist välja rohunditerikkad kuusikud (9050). Völumäe loodusala on kaitse all Völumäe-Linnamäe maastikukaitsealana. 2009. ja 2013. aastal tehtud inventeerimiste tulemusel seda elupaigatüüpi kaitsealal ei leidu, osaliselt paikneb algselt hinnatud rohunditerikka kuusiku asemel elupaigatüüp vanad loodusemetsad (9010*), mis on juba loodusala kaitse-eesmärgiks. Nimetatud elupaiga väljaarvamise Völumäe-Linnamäe maastikukaitsealalt on Vabariigi Valitsus kinnitanud 12.07.2018. a määrusega nr 59 „Völumäe-Linnamäe maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁵⁹.

Alapunktiga 61 lisatakse Vörtsjärve loodusala (EE0080524) kaitstavate elupaikade loendisse rabad (*7110). Vörtsjärve loodusala on osaliselt kaitse all Järveküla looduskaitsealana, mille kaitse-eesmärkide hulka kuuluvad muuhulgas rabad, seega kehtiv kaitsekord tagab sellel alal paikneva raba kaitse. Järveküla looduskaitseala kaitse-eesmärkide seadmisel võeti aluseks EELISes soolupaikade andmekogus olev 2012. a inventuuri andmestik. Nimetatud elupaiga lisamise Järveküla looduskaitseala kaitse-eesmärkide hulka on Vabariigi Valitsus kinnitanud 14.11.2019. a määrusega nr 87 „Järveküla looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“, mille seletuskiri on Kliimaministeeriumi kodulehel⁶⁰.

Alapunktiga 62 jäetakse Väinamere loodusala (EE0040002) kaitstavate elupaikade loendist välja jõgede lehtersuudmed (1130) ja lamminiidud (6450). Senisest Väinamere loodusalast eraldatakse Matsalu rahvuspargi piirides Matsalu loodusala ning Kesselaiu maastikukaitseala piirides Kesselaiu loodusala. Nimetatud elupaigatüübid on nimetatud Matsalu rahvuspargi kaitse-eesmärgiks, seetõttu kajastatakse neid vaid Matsalu loodusala eesmärkides. Mujale Väinamere loodusalale nimetatud elupaigatüüpe ei jää.

Alapunktiga 63 tunnistatakse kehtetuks Öru loodusala (EE0080428) sätestav punkt. Ettepanek Öru loodusala Natura 2000 võrgustikust väljaarvamise kohta esitati Eesti Looduse Fondilt 2012. a ning ettepanekule telliti ekspertiis, mis valmis 2014. a MTÜ Eesti Märjalade Ühinguult. Ekspertiisi tulemusel jõuti samale järeldusele, 1997. a märjalade invnetuuri tulemusena kanti EELIS`esse natura elupaikade andmekogusse siirde- ja õõtsiksood ning allikad ja allikasood asukoht valessti, mis on Öru loodusala eesmärkideks. Kuna eelmise sajandi lõpus olid kättesaadavad vaid Nõukogude Liidu aegsed 1:25 000 mõõtkavas topograafilised kaardid, siis elupaigad ning seega Öru loodusala määrati ekslikult valesse kohta.

Alapunktiga 64 lisatakse Äntu loodusala (EE0060212) kaitstavate elupaikade loendisse siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). 2018.a inventeeriti mõned alad, mis olid varem määratud vanadeks loodusemetsadeks (*9010) ja rohunditerikasteks kuusikuteks (9050), elupaigaks siirdesoo- ja rabametsad. Kaitstavate liikide loendist jäetakse välja karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*). Äntu loodusala on kaitse all Äntu maastikukaitsealana. Karvase maarjalepa esmaregistreering Äntu maastikukaitsealal pärineb aastast 2000, mil leiukoht piiritleti punktobjektina. 2011. a kordusseirel liiki enam leida ei õnnestunud. Liiki ei leitud ka

⁵⁸ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=12337>.

⁵⁹ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3571>.

⁶⁰ <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3416>.

2015. a metsaelupaikade seire käigus, eksperdid hindavad, et tõenäoliselt on liik leiukohast hävinud loodusliku suktsessiooni tagajärjel. 2024. a inventuuri käigus ei leitud liiki samuti ning ka potentsiaalsetest liigile sobida võivatest elupaikadest.

Alapunktiga 65 eraldatakse senisest Väinamere loodusala koosseisust Matsalu rahvuspargi ulatuses ala, mille alusel moodustatakse uus loodusala – Matsalu loodusala (EE0040501). Muudatus on vajalik eelkõige Natura 2000 ala parema kaitse korraldamiseks. Selgelt ning kompaktselt piiritletud loodusaladele on võimalik seada üheselt arusaadavad ja mõõdetavad eesmärgid ning paremini saab hinnata loodusala eesmärkide kaitse tulemuslikkust. Matsalu loodusala kaitse-eesmärgid on veealused liivamadala (1110), jõgede lehtersuudmed (1130), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), jõed ja ojad (3260), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – *9180), lammi-lodumetsad (*91E0) ning liigid emaputk (*Angelica palustris*), hallhüljes (*Halichoerus grypus*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*), saarmas (*Lutra lutra*), teelehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*) ja viigerhüljes (*Phoca hispida bottnica*).

Alapunktiga 66 eraldatakse senisest Väinamere loodusala koosseisust Kesselaiu maastikukaitseala ulatuses ala, mille alusel moodustatakse uus loodusala – Kesselaiu loodusala (EE0040502). Muudatus on vajalik eelkõige Natura 2000 ala kaitse paremaks korraldamiseks. Selgelt piiritletud ja kompaksetele loodusaladele on võimalik seada üheselt arusaadavad ja mõõdetavad eesmärgid ning paremini hinnata loodusala eesmärkide kaitse tulemuslikkust. Kesselaiu loodusala kaitse-eesmärgid on püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), rannaniidud (1630*), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*), lood (alvarid – 6280*), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), puiskarjamaad (9070) ning kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

Eelnõukohase korralduse **punktiga 3** kavandatu kohaselt asendatakse korralduse lisas 2 Natura 2000 linnualade ja loodusalade kaardid muudatusi kajastavate kaartidega. Riigisiseste kaitstavate alade piire on muudetud, et tagada paremini elupaikade ning liikide kaitse. Seetõttu tuleb Natura 2000 loodus- ja linnualade piirid kaitstavate alade piiridega vastavusse viia.

Eelnõukohase korraldusega laiendatakse, vähendatakse või täpsustatakse Natura 2000 alade piire järgmiselt (pindala muutused tuuakse välja summeeritult)

Agusalu linnuala	EE0070171	laieneb 15 ha
Karala-Pilguse linnuala	EE0040414	laieneb 0,2 ha
Kasti lahe linnuala	EE0040418	väheneb 2 ha
Kaugatoma-Lõu lahe linnuala	EE0040441	väheneb 36 ha
Kikepera linnuala	EE0040316	laieneb 1011 ha
Koorunõmme linnuala	EE0040428	laieneb 64 ha
Kura kurgu linnuala	EE0040434	laieneb 7,6 ha

Kõnnumaa-Väätsa linnuala	EE0020341	laieneb 27 ha
Kõrgessaare-Mudaste linnuala	EE0040130	väheneb 0,2 ha
Kõrvemaa linnuala	EE0060171	väheneb 125 ha
Küdemaa lahe linnuala	EE0040432	laieneb 2,6 ha
Misso linnuala	EE0080672	väheneb 37 ha
Mullutu-Loode linnuala	EE0040444	laieneb 181 ha
Muraka linnuala	EE0070172	laieneb 33 ha
Nõva-Osmussaare linnuala	EE0040201	laieneb 480 ha
Nätsi-Võlla linnuala	EE0040337	laieneb 904 ha
Ohepalu linnuala	EE0020205	väheneb 0,1 ha
Pakri linnuala	EE0010129	laieneb 74 ha
Puhatu linnuala	EE0070106	laieneb 36 ha
Põhja-Kõrvemaa linnuala	EE0010106	laieneb 115 ha
Põhja-Liivimaa linnuala	EE0040344	laieneb 1,4 ha
Pärnu lahe linnuala	EE0040346	laieneb 14 ha
Rubina linnuala	EE0080572	laieneb 719 ha
Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala	EE0040469	laieneb 314 ha
Struuga linnuala	EE0070107	väheneb 12 ha
Sutu lahe linnuala	EE0040472	väheneb 0,8 ha
Taarikõnnu-Kaisma linnuala	EE0020340	väheneb 9,5 ha
Tagamõisa linnuala	EE0040476	väheneb 9627 ha
Tudusoo linnuala	EE0060209	laieneb 250 ha
Tuhu-Kesu linnuala	EE0040208	laieneb 350 ha
Vilsandi linnuala	EE0040496	laieneb 30 196 ha
Võrtsjärve linnuala	EE0080571	väheneb 20 ha
Väinamere linnuala	EE0040001	väheneb 8,2 ha
Abruka loodusala	EE0040401	väheneb 22 ha
Agusalu loodusala	EE0070171	laieneb 15 ha
Allikukivi loodusala	EE0040301	laieneb 7,1 ha
Anija loodusala	EE0010109	laieneb 4,3 ha
Avaste loodusala	EE0020338	laieneb 346 ha
Haavakannu loodusala	EE0060207	laieneb 14 ha
Jalase loodusala	EE0020313	väheneb 15 ha
Jalgsema loodusala	EE0060112	väheneb 0,2 ha
Jõuga loodusala	EE0070119	laieneb 181 ha
Kaarmise loodusala	EE0040410	laieneb 2,2 ha
Karala-Pilguse loodusala	EE0040414	laieneb 0,2 ha
Kasti lahe loodusala	EE0040418	väheneb 2 ha
Kaugatoma-Lõu loodusala	EE0040441	väheneb 37 ha
Kesknõmme loodusala	EE0040422	laieneb 142 ha
Kesselaiu loodusala	EE0040502	eraldatud senisest Väinamere loodusalast, 175 ha
Kirmsi loodusala	EE0080209	laieneb 63 ha
Kiviaru loodusala	EE0080506	laieneb 0,1 ha
Kooljamägede loodusala	EE0040426	väheneb 0,8 ha
Koorunõmme loodusala	EE0040428	laieneb 64 ha
Kudjape loodusala	EE0040433	väheneb 3,1 ha
Kullamäe loodusala	EE0080503	laieneb 1,2 ha
Kurimetsa loodusala	EE0080509	väheneb 4,6 ha
Kurtna loodusala	EE0070120	väheneb 2,3 ha
Kurtna-Vilivere loodusala	EE0020318	laieneb 8,8 ha
Kuulmajärve loodusala	EE0080230	laieneb 6 ha

Kõnnumaa loodusala	EE0020325	laieneb 14 ha
Kõrvemaa loodusala	EE0060119	väheneb 130 ha
Küdema lahe loodusala	EE0040432	laieneb 2,6 ha
Lihula loodusala	EE0040213	laieneb 2,5 ha
Lindi loodusala	EE0040326	laieneb 82 ha
Luhasoo loodusala	EE0080601	väheneb 91 ha
Matsalu loodusala	EE0040501	eraldatud senisest Väinamere loodusalast, 49 477 ha
Metsapöole loodusala	EE0040330	laieneb 4 ha
Mihkli loodusala	EE0040307	väheneb 0,2 ha
Mukri loodusala	EE0020327	laieneb 8,2 ha
Mullutu-Loode loodusala	EE0040443	laieneb 176 ha
Muraka loodusala	EE0070103	laieneb 108 ha
Mustjärve raba loodusala	EE0040212	väheneb 2,3 ha
Mäetaguse loodusala	EE0070111	väheneb 0,3 ha
Märjamaa järtade loodusala	EE0020408	laieneb 5,7 ha
Määru loodusala	EE0060102	laieneb 0,2 ha
Neeruti loodusala	EE0060203	väheneb 28 ha
Nigula loodusala	EE0040370	piiritäpsustus
Niitvälja loodusala	EE0010137	laieneb 181 ha
Nõva-Osmussaare loodusala	EE0040201	laieneb 480 ha
Nässumaa loodusala	EE0040445	piiritäpsustus
Nätsi-Võlla loodusala	EE0040336	laieneb 59 ha
Ohepalu loodusala	EE0020205	väheneb 0,1 ha
Ohessaare loodusala	EE0040449	laieneb 2,6 ha
Ontika loodusala	EE0070108	laieneb 161 ha
Oti loodusala	EE0080177	väheneb 0,3 ha
Pakri loodusala	EE0010129	laieneb 74 ha
Pangametsa loodusala	EE0070109	laieneb 19 ha
Paope loodusala	EE0040112	laieneb 0,8 ha
Parmu loodusala	EE0080617	väheneb 37 ha
Pihla-Kaibaldi loodusala	EE0040116	laieneb 37 ha
Pihla-Kurisu loodusala	EE0040123	laieneb 3,9 ha
Pilkuse loodusala	EE0020305	laieneb 4,4 ha
Porkuni loodusala	EE0060214	laieneb 0,8 ha
Prangli loodusala	EE0010126	väheneb 0,5 ha
Preedi jõe loodusala	EE0060122	piiritäpsustus
Puhatu loodusala	EE0070106	laieneb 36 ha
Pahtpää loodusala	EE0080227	liidetakse Kirmsi (EE0080209) loodusalaga
Põdrapao loodusala	EE0040111	liidetakse Pihla-Kaibaldi (EE0040116) loodusalaga
Päidre loodusala	EE0080576	laieneb 9,1 ha
Pärnu jõe loodusala	EE0040345	väheneb 1,7 ha
Pärnu loodusala	EE0040347	väheneb 7,9 ha
Rahumäe loodusala	EE0010143	väheneb 0,3 ha
Raikküla-Paka loodusala	EE0020322	väheneb 6,7 ha
Rannaniidi loodusala	EE0040457	piiritäpsustus
Reiu jõe loodusala	EE0040384	väheneb 0,5 ha
Roosna-Alliku loodusala	EE0060120	piiritäpsustus
Rutu loodusala	EE0080502	väheneb 0,7 ha
Sadrametsa loodusala	EE0080615	liidetakse Sadramõtsa (EE0080614) loodusalaga
Sadramõtsa loodusala	EE0080614	laieneb 203 ha
Selisoo loodusala	EE0070124	väheneb 0,1 ha

Selja jõe loodusala	EE0060218	väheneb 0,4 ha
Sepa loodusala	EE0040466	laieneb 17,5 ha
Siiksaare-Oessaare loodusala	EE0040469	laieneb 314 ha
Smolnitsa loodusala	EE0070101	laieneb 0,1 ha
Struuga loodusala	EE0070128	laieneb 35 ha
Suigu loodusala	EE0060216	laieneb 1,7 ha
Sutu lahe loodusala	EE0040472	väheneb 0,8 ha
Suurekivi loodusala	EE0060208	väheneb 3,7 ha
Suuremõisa lahe loodusala	EE0040473	laieneb 65 ha
Sõmeri loodusala	EE0040356	piiritäpsustus
Taarikõnnu loodusala	EE0020315	väheneb 11 ha
Tagamõisa loodusala	EE0040476	väheneb 9672 ha
Tilga loodusala	EE0040114	laieneb 1,3 ha
Tillniidu loodusala	EE0020326	väheneb 3,5 ha
Timmase loodusala	EE0080635	väheneb 4,4 ha
Tori põrgu loodusala	EE0040360	väheneb 1 ha
Tudre loodusala	EE0060106	väheneb 0,6 ha
Tudusoo loodusala	EE0060209	laieneb 250 ha
Tuhu loodusala	EE0040214	laieneb 1,4 ha
Tõhela-Ermistu loodusala	EE0040361	laieneb 84 ha
Tõnija loodusala	EE0040482	väheneb 2,1 ha
Tänassilma loodusala	EE0080511	laieneb 1 ha
Tündre loodusala	EE0080415	väheneb 9 ha
Türi-Karjaküla loodusala	EE0060117	väheneb 3,4 ha
Uhtju loodusala	EE0060220	laieneb 512 ha
Uljaste loodusala	EE0070125	laieneb 381 ha
Valgejõe loodusala	EE0010156	piiritäpsustus
Varbla loodusala	EE0040352	väheneb 15 ha
Vesitükimaa loodusala	EE0040490	laieneb 41 ha
Viieristi loodusala	EE0040494	laieneb 10 ha
Viivikonna loodusala	EE0070189	väheneb 0,8 ha
Viljandi loodusala	EE0080514	laieneb 3,8 ha
Vilsandi loodusala	EE0040496	laieneb 30 196 ha
Võlingi oja loodusala	EE0060123	väheneb 0,3 ha
Võlumäe loodusala	EE0060230	väheneb 0,5 ha
Võrtsjärve loodusala	EE0080524	väheneb 21 ha
Väikese väina loodusala	EE0040486	piiritäpsustus
Väinamere loodusala	EE0040002	väheneb 49 661 ha
Vääna loodusala	EE0010125	väheneb 7,2 ha
Õru loodusala	EE0080428	arvatakse Natura 2000 võrgustikust välja

Kõik nimetatud pindalade muudatused on käsitletud ja avalikustatud konkreetse ala kaitseeskirja kehtestamisel. Natura 2000 linnu- ja loodusala piirimuudatuste põhjendused on esitatud vastava kaitstava loodusobjekti seletuskirjas.

Alade detailsete kaartidega saab tutvuda Keskkonnaametis, Kliimaministeeriumis, Keskkonnaportaalis (<https://register.keskkonnaportaal.ee/register>) ning Maa- ja Ruumiameti geoportaalis (<https://geoportaal.maaamet.ee/est/kaardirakendused-p2.html>).

3. Korralduse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Riigile, kohaliku omavalitsuse üksustele ja maaomanikele lisakulutusi korraldusega kavandatud muudatusega ei kaasne. Kirjeldatud muudatused piiride, kaitse-eesmärkide ning kulutuste kohta on riigisiseste kaitse-eeskirjade menetlemise käigus avalikustatud, maaomanikke on eelnevalt teavitatud ning Vabariigi Valitsus või kliimaminister on need otsusega kinnitanud.

Korralduse rakendamine avaldab positiivset mõju Natura 2000 võrgustiku kaitse korraldamisele. Kaitseala valitsejal aitab see võimalikult optimeeritult jätkuvalt tagada kaitsekorraldamise kulusid.

Natura 2000 alal kehtivad eraomanikele jätkuvalt kõik looduskaitseliste piirangute eest makstavad kompensatsioonid, mis on sätestatud riigisisestele kaitstavatele loodusobjektidele, milleks on maamaksuvabastus ja maade omandamine. Lisaks on võimalik taotleda Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetust või pärandniitude hooldamise toetust. Neid toetusi rahastatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakava aastateks 2023–2027 alusel Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD). Arengukava järgi on kogu perioodi pärandniitude koosluste hooldamise toetuse eelarveks kavandatud 42 miljonit eurot ning erametsamaa toetusteks 34 miljonit eurot. Natura 2000 alade kaitse korraldamiseks on Keskkonnaametil Euroopa Liidu struktuurivahenditest märgade niitude taastamiseks 4,25 miljonit eurot, Riigimetsa Majandamise Keskusel märgalade taastamiseks 16 miljonit eurot. Lisaks on Keskkonnaametil maismaa elupaikade ja liikide inventuurideks CO₂ vahendeid 2,2 miljonit eurot.

Korralduse rakendamine uut olulist mõju lisanduvatele aladele, kus asuvad pärandniidud, ei avalda. Pärandniitude hooldustoetust makstakse kõigil kaitstavatel aladel. Korralduse rakendamine ei avalda ka olulist mõju Natura 2000 erametsades elurikkuse soodustamise toetuse⁶¹ rakendamisele, sest toetust juba makstakse samast meetmest erametsaomanikele, kelle maad jäävad ka Natura 2000 võrgustikust väljapoole, kaitstavate alade sihtkaitsevöönditesse. Küll lisandub meetmesse piiranguvöönditesse tsoneeritud erametsamaid (300 ha), mis seni ei ole Natura 2000 võrgustikku kuulunud, kuid on saanud metsaseaduse alusel makstavat erametsatoetust⁶². Natura 2000 võrgustikku lisandub kaitstavatest loodusobjektidest alasid 27 500 ha, millest pea 20 800 ha jääb merealale. Lisanduvaid eramaid on 1450 ha, millest sihtkaitsevööndites 620 ha ning piiranguvööndites ja hoiualadel 830 ha. Lisaks jääb Natura 2000 piiride muutmisel Natura 2000 võrgustikust välja 1640 ha, millest eramaid 850 ha. Lisakulud on eelnevalt kooskõlastatud iga ala kaitse-eeskirja menetlemise käigus.

Natura 2000 alade laiendustel tuleb tegevuse kavandamisel ja strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel keskkonnamõju või keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus hinnata kavandatava tegevuse võimalikku mõju Natura 2000 loodus- ja linnualade kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkuse säilimisele.

4. Korralduse jõustumine ja teatavaks tegemine

Korraldus jõustub selle vastuvõtmisel. Korraldus tehakse üldiselt teatavaks Riigi Teatajas ja Kliimaministeerium avaldab käesoleva korralduse koos seletuskirjaga oma veebilehel ja korraldab korralduse andmisest teavitamise üleriigilises ajalehes.

Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates korralduse teatavaks tegemisest, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

⁶¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/122032023015>.

⁶² <https://www.riigiteataja.ee/akt/114112023006>.

5. Eelnõu kooskõlastamine

Korralduse eelnõu koos seletuskirja ja alade kaartidega pandi avalikkusele tutvumiseks välja ning määrati tähtaeg (30.12.2024) ettepanekute esitamiseks. Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega arvestamise korral. Samuti on eelnõu saadetud arvamuse avaldamiseks huvigruppidele, Eesti Erametsaliidule ning Eesti Keskkonnaühenduste Kojale. Laekunud ettepanekud ja nendega arvestamise või arvestamata jätmise info ning sellekohased selgitused lisati seletuskirja lisa olevasse märkustega arvestamise tabelisse.